

Stingerea eronata a debitelor stabilite prin decizii de impunere sau cum ne-am întors la o practica nelegala, abandonata de ANAF acum mai bine de 5 ani



La finele anului 2019 și începutul anului 2020 au reaparut cazurile în care ANAF aloca eronat plățile contribuabililor. De obicei, este vorba de sumele achitate cu titlu de contribuții sociale și impozit pe salarii care sunt folosite de ANAF pentru a stinge debite stabilite prin decizii de impunere, debite ce nu sunt încă scadente.

Deocamdata, toate aceste cazuri au fost întâlnite exclusiv la Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, organ fiscal de la care am aflat cu mare surprindere ca scadența obligațiilor fiscale ar fi un concept cu importanța strict teoretică, eventual pentru analiza posibilității autorității fiscale de a executa silit contribuabilul. De asemenea, aceeași autoritate a subliniat ca dispozițiile normative privind alocarea plăților și ordinea stingerii datoriilor sunt irelevante, deoarece organul fiscal va acorda întotdeauna prevalența și deci va considera ca fiind corectă situația înfașșurată de fișa fiscală a contribuabilului și operațiunile efectuate de sistemul computerizat al organului fiscal.

În acest context, ce pot face contribuabilii carora le-au fost sau le vor fi comunicate decizii de impunere pentru a se proteja este să nu efectueze nicio plată de taxe, impozite sau contribuții până nu suspenda executarea silită a debitelor astfel stabilite (de ex. prin depunerea notificării privind intenția de a depune o scrisoare de garanție bancară). Altfel, riscul este ca aceasta sumă să fie alocată în vederea stingerii debitelor din actul de control, chiar din ziua în care au semnat pentru primirea deciziei de impunere.

În același timp, să conteste operațiunile nelegale ale ANAF, în speranța că astfel de situații nu vor deveni modul obișnuit de lucru al autorității fiscale.

O practica nelegala, abandonata de ANAF acum mai bine de 5 ani

Prin 2012-2013, un contribuabil ne sesiza o situație cu care nu se mai confruntase până atunci și pe care nu știa cum să o abordeze. Fusese subiectul unei inspecții fiscale ce se încheiase cu stabilirea unor debite suplimentare, decizia de impunere îi fusese comunicată de câteva zile și urma ca debitele să devină scadente peste câteva săptămâni, în cursul lunii următoare (*conform textelor din O.G. nr. 92/2003, privind Codul de procedura fiscală, în vigoare la acel moment, care stabileau termenul de plată și scadența în funcție de data comunicării actului de impunere*). Câteva zile mai târziu, având în vedere termenul de depunere a decontului de TVA, contribuabilul declarase și achitase către bugetul de stat o sumă de TVA care, în mod surprinzător (pentru contribuabil și pentru noi), fusese „alocată” de organul fiscal pentru stingerea parțială a debitelor stabilite prin decizia de impunere.

Prin urmare, contribuabilul se afla în situația în care, pe de o parte, deși achitase suma de TVA pe care o datora pentru luna anterioară, debitul ramasese nestins, întrucât plata fusese utilizată de ANAF pentru acoperirea parțială a debitului din decizia de impunere. Iar, pe de altă parte, dincolo de voința și intenția contribuabilului, autoritatea fiscală stinsese o parte dintr-un debit nescadent, contestat și care chiar fusese ulterior suspendat de la executare, printr-o hotărâre judecătorească, exact în data când ar fi devenit scadent.

Inutil să spunem că pentru „neplata” sumei de TVA declarate în decont, organul fiscal a demarat executarea silită a contribuabilului prin comunicarea somației și a titlului executoriu, acțiune ce necesită a fi contestată separat de aspectele care au generat-o.

Continuarea firească? Declanșarea unui litigiu lung și anevoios împotriva autorității fiscale (contestație fiscală, acțiune în instanță) menită să corecteze situația fiscală a contribuabilului ce fusese denaturată de operațiunile incorecte efectuate de ANAF.

Specific, au trebuit anulate o serie de acte și operațiuni (de ex. compensările, decizia de soluționare a contestației), efectuate o serie de operațiuni (de ex. alocările plăților pentru stingerea TVA din decont) și rectificată fișa fiscală a contribuabilului.

Cele două hotărâri judecătorești pronunțate în cauza de Curtea de Apel București (în prima instanță, în 2013) și de Înalta Curte de Casație și Justiție (în recurs, în 2014) au stabilit, pe scurt, că vechimea obligațiilor din decizia de impunere se determină în funcție de comunicarea acesteia și că la momentul la care ANAF operase „stingerea” parțială a acestora ele reprezentau „obligații cu scadențe viitoare” pentru a căror stingere era necesară solicitarea expresă a contribuabilului. Așadar, alocarea plăților efectuate de contribuabil pentru TVA lunar, pe care îl datora în vederea stingerii unor debite din decizia de impunere ce nu devenise scadentă, era nelegală.

Odată cu decizia definitivă a celei mai înalte instanțe, a luat sfârșit și scurta practică necorespunzătoare a organelor fiscale cu privire la acest subiect, deși au mai existat cazuri dispartate, care de multe ori au fost rezolvate fără a mai fi nevoie de o dispută.

Între timp, a apărut un nou cod de procedură fiscală – Legea nr. 205/2015 privind codul de procedură fiscală (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2016) care, în mare parte, conține aceleași dispoziții precum vechea reglementare și care, cel puțin până în prezent, nu generase dificultăți de interpretare a modului de alocare a plăților și a ordinii stingerii datoriei.

*În prezent, practica de dispute și litigii fiscale a **Radu și Asociații SPRL** numără 17 avocați dedicați exclusiv litigiilor fiscale, fiind cea mai mare echipă a unei firme de avocatură pe acest domeniu, în România. Nu întâmplător suntem prima casă de avocatură românească nominalizată în 2017 la premiul European Tax Disputes Firm of the Year, acordat de prestigioasa revistă International Tax Review, alături de firme internaționale celebre precum Baker McKenzie și Freshfields Bruckhaus Deringer.*

***Radu și Asociații SPRL** este o societate de avocați ce oferă servicii juridice complete, care includ atât servicii de consultanță juridică, cât și asistență și reprezentare în fața instanțelor de judecată, având o practică importantă de controverse și dispute fiscale.*

***Radu și Asociații SPRL** este membră a societăților ce fac parte din grupul Ernst & Young Global Ltd și face parte din rețeaua globală EY Law, aflată în plină expansiune, în cadrul căreia lucrează peste 2.400 de avocați în mai mult de 80 de țări.*